EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2025 04 09
COM(2025) 160 final

2025/0086 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimo dėl Šveicarijos Konfederacijos dalyvavimo Sąjungos programose pasirašymo Sąjungos vardu ir laikino taikymo

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

ES ir Šveicariją sieja glaudūs ekonominiai, istoriniai, kultūriniai, socialiniai ir politiniai tarpusavio ryšiai. ES yra Šveicarijos didžiausia prekybos partnerė, o Šveicarija – ketvirta pagal dydį ES prekybos partnerė. Šveicarijoje gyvena daugiau kaip 1,5 mln. ES piliečių, o ES – tik kiek mažiau nei 450 000 Šveicarijos piliečių. ES ir Šveicarijos sieną kasdien abiem kryptimis kerta keli šimtai tūkstančių pasienio darbuotojų.

ES ir Šveicariją saisto daug dvišalių susitarimų. Laikydamasi susitarimų dėl laisvo asmenų judėjimo, sausumos transporto, oro transporto, prekybos žemės ūkio produktais ir atitikties įvertinimo abipusio pripažinimo[1], Šveicarija dalyvauja ES vidaus rinkoje. Kadangi yra sudariusi Europos Sąjungos, Europos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimą dėl Šveicarijos Konfederacijos asociacijos įgyvendinant, taikant ir plėtojant Šengeno *acquis*, Šveicarija taip pat yra viena iš asocijuotųjų Šengeno šalių. Per COVID-19 pandemiją sustiprėjo ES ir Šveicarijos bendradarbiavimas kovojant su tarpvalstybinio pobūdžio grėsmėmis sveikatai.

Be to, Šveicarija – ilgalaikė stipri mokslinių tyrimų ir inovacijų srities partnerė. Ši šalis bendradarbiauja su Europos Sąjunga pagal daugybę Sąjungos finansavimo programų, visų pirma skirtų moksliniams tyrimams, inovacijoms ir švietimui. Nuo 1987 m. Šveicarijos universitetai ir privačiojo sektoriaus subjektai aktyviai dalyvauja bendrosiose ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programose. Tais pačiais metais įsigaliojo pirmasis dvišalis mokslinio ir technologinio bendradarbiavimo susitarimas[2]. Šveicarija tebėra aktyviai įsitraukusi į įvairias Europos iniciatyvas, tokias kaip Europos branduolinių tyrimų organizacijos (CERN) ir Europos kosmoso agentūros veikla, Europos bendradarbiavimo mokslo ir technologijos srityje (COST) sistema ir iniciatyva „Eureka“. 2014–2020 m. ji taip pat buvo Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programos asocijuotoji šalis[3] ir pagal Asociacijos susitarimą dėl programos „Horizontas 2020“ ir Euratomo dalyvavo veikloje, susijusioje su Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrąja įmone. Anksčiau Šveicarija taip pat buvo ES programos „Erasmus“ narė[4].

Nors ES ir Šveicarijos santykiai glaudūs, juos plėtoti ilgą laiką trukdė keletas struktūrinių problemų. Siekdamos jas išspręsti, ES ir Šveicarija 2014–2021 m. derėjosi dėl susitarimo dėl

---

[1] Susitarimo dėl oro transporto, Susitarimo dėl krovinių ir keleivių vežimo geležinkeliu ir keliais, Susitarimo dėl laisvo asmenų judėjimo, Susitarimo dėl atitikties įvertinimo abipusio pripažinimo ir Susitarimo dėl prekybos žemės ūkio produktais (visi jie buvo pasirašyti 1999 m. birželio 21 d.) (OL L 114, 2002 4 30, p. 1).

[2] Europos Bendrijų ir Šveicarijos Konfederacijos bendrasis susitarimas dėl mokslinio ir techninio bendradarbiavimo (OL L 313, 1985 11 22, p. 6–8) ir 1987 m. vasario 9 d. Tarybos sprendimas dėl mokslinio ir techninio bendradarbiavimo bendrųjų susitarimų sudarymo tarp Europos Bendrijų ir Švedijos Karalystės, Šveicarijos Konfederacijos, Suomijos Respublikos, Norvegijos Karalystės ir Austrijos Respublikos (OL L 71, 1987 3 14, p. 29–29).

[3] 2014 m. gruodžio 4 d. Tarybos sprendimas, kuriuo patvirtinama, kad Europos Komisija Europos atominės energijos bendrijos vardu sudarė Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos mokslinio ir technologinio bendradarbiavimo susitarimą, pagal kurį Šveicarijos Konfederacija tampa Bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų programos „Horizontas 2020“ ir Europos atominės energijos bendrijos mokslinių tyrimų ir mokymo programos, kuria papildoma programa „Horizontas 2020“ , asocijuotąja šalimi ir kuriuo reglamentuojamas Šveicarijos Konfederacijos dalyvavimas Branduolių sintezės energetikos vystymo bendrosios įmonės vykdomoje ITER veikloje, (OL L 370, 2014 12 30, p. 19–20).

[4] Europos ekonominės bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimas, kuriuo užmezgamas bendradarbiavimas švietimo ir mokymo srityje pagal programą „Erasmus“, (OL L 332, 1991 12 3, p. 52–60).

institucinės struktūros. Susitarimu dėl institucinės struktūros taip pat būtų buvusi sukurta sistema, pagal kurią būtų buvę valdomi papildomi su vidaus rinka susijusių sričių, kuriose veikia Šveicarija, susitarimai, įskaitant susitarimus, dėl kurių Taryba įgaliojo derėtis, visų pirma susitarimus dėl maisto saugos (2003 ir 2008 m.) ir dėl elektros energijos (2006 m.). Be to, juo būtų buvusi sukurta susitarimo dėl sveikatos, dėl kurio Taryba įgaliojo derėtis 2008 m., valdymo sistema.

2018 m. lapkričio mėn. derybininkai techniniu lygmeniu susitarė dėl susitarimo dėl institucinės struktūros teksto projekto. Tačiau Federalinė Taryba jį patvirtinti atsisakė ir dėl to sustojo derybos dėl kitų susitarimų, nes tiek Taryba 2019 m. vasario 19 d. išvadose, tiek Europos Parlamentas 2019 m. kovo 26 d. rekomendacijoje nurodė, kad nauji susitarimai dėl patekimo į vidaus rinką galės būti sudaryti arba esamų susitarimų sąlygos galės būti pagerintos tik jei bus sudarytas susitarimas dėl institucinės struktūros. Nepaisant tolesnių pastangų rasti sprendimų, Šveicarijos Federalinė Taryba 2021 m. gegužės 26 d. nusprendė derybas dėl susitarimo dėl institucinės struktūros vienašališkai nutraukti. Dėl šio vienašališko Šveicarijos sprendimo dvišalis bendradarbiavimas mokslinių tyrimų, inovacijų ir švietimo srityse laikinai sustojo.

Deryboms dėl susitarimo dėl institucinės struktūros sužlugus, Europos Komisija ir Šveicarija 2022 m. kovo mėn. pradėjo tiriamąsias derybas savo santykių ateičiai aptarti. Po šių derybų sudarytas bendro sutarimo dokumentas, kuriame įtvirtintas abiejų šalių politinis sutarimas dėl tolesnės būsimų derybų eigos ir nustatyti plataus derybų paketo komponentai ir parametrai, taip pat abiem šalims priimtini dalykai ir sprendimai, susiję su pagrindiniais instituciniais ir sektoriniais klausimais. Tiriamųjų derybų procesas patvirtino, kad abi šalys yra labai suinteresuotos atgaivinti bendradarbiavimą mokslinių tyrimų, inovacijų ir švietimo srityse. Atsižvelgiant į tai, bendro sutarimo dokumente patvirtintas ketinimas sukurti į platesnį priemonių rinkinį įeisiančią teisinę sistemą, sudarysiančią Šveicarijai sąlygas dalyvauti dabartinėje 2021–2027 m. daugiametėje finansinėje programoje numatytose ir paskesnėse Sąjungos programose, įskaitant bendrąsias mokslinių tyrimų ir inovacijų programas, Skaitmeninės Europos programą ir programą „Erasmus+“. Be to, bendro sutarimo dokumente patvirtinta, kad abi šalys ketina atnaujinti derybas dėl galiojančio ES ir Šveicarijos susitarimo dėl GNSS (GALILEO ir EGNOS) įgyvendinimo ir pradėti diskusijas dėl Šveicarijos dalyvavimo su ES kosmoso programos komponentu „Copernicus“ susijusioje veikloje.

Bendro sutarimo dokumentą Šveicarijos Federalinė Taryba ir Europos Komisija patvirtino 2023 m. lapkričio mėn. Abi šalys įsipareigojo juo remtis prašydamos suteikti derybų įgaliojimus ir pažymėjo sieksiančios derybas užbaigti per 2024 m.

Todėl Komisija 2023 m. gruodžio 20 d. priėmė Rekomendaciją dėl Tarybos sprendimo suteikti įgaliojimus derėtis dėl plataus priemonių, nustatytų ir apibrėžtų per tiriamąsias derybas, rinkinio. Bendras šių derybų tikslas – modernizuoti ir sustiprinti dvišalius ES ir Šveicarijos santykius, užtikrinti sąžiningą vidaus rinkoje veikiančių ES ir Šveicarijos įmonių konkurenciją ir Šveicarijoje ginti ES piliečių teises, be kita ko, užtikrinti, kad vienų valstybių narių piliečiai nebūtų diskriminuojami, palyginti su kitų valstybių narių piliečiais. Tai turėtų leisti abiejų šalių piliečiams, įmonėms ir tyrėjams pasinaudoti visais pranašumais, kuriuos teikia geografinis artumas, bendros vertybės ir ekonominiai ES ir Šveicarijos ryšiai. Tuo pat metu Federalinė Taryba ėmėsi atitinkamų parengiamųjų veiksmų Šveicarijoje. Atitinkamiems procesams Šveicarijoje pasibaigus, Europos Sąjungos Taryba 2024 m. kovo 12 d. priėmė sprendimą, kuriuo Komisijai suteikti įgaliojimai pradėti derybas dėl plataus priemonių rinkinio, ir prie jo pridėjo išsamius derybinius nurodymus.

Derybiniuose nurodymuose patvirtinta, kad Komisija turėtų derėtis dėl atskiro į priemonių rinkinį įeisiančio susitarimo, kuriame būtų išdėstytos bendrosios Šveicarijos dalyvavimo Sąjungos programose sąlygos. Šiuo susitarimu turėtų būti užtikrinta tinkama įnašų, kuriuos Šveicarija moka, ir naudos, kurią ji gauna, dalyvaudama šiose programose, pusiausvyra ir nustatytos dalyvavimo, be kita ko, finansinių įnašų į kiekvieną iš tų programų ir tų programų administracinių išlaidų apskaičiavimo, sąlygos. Protokoluose dėl Šveicarijos prisijungimo prie konkrečių Sąjungos programų turėtų būti pateikiamas kiekvienos kartos programų, kuriose dalyvauja Šveicarija, sąrašas. Derybiniuose nurodymuose nustatyta, kad susitarimu Šveicarijai taip pat turėtų būti suteikta galimybė ateityje prisijungti ir prie kitų Sąjungos programų, pagal susitarimą įsteigtam Jungtiniam komitetui supaprastinta tvarka priėmus tam skirtą protokolą ar protokolus.

2024 m. kovo 18 d. Europos Komisijos Pirmininkė Ursula von der Leyen ir Šveicarijos Konfederacijos Prezidentė Viola Amherd paskelbė derybų dėl plataus priemonių rinkinio pradžią. Vesdama derybas Komisija konsultavosi su Taryba, įskaitant Bendrųjų reikalų tarybą, ir su ELPA klausimų darbo grupe, kurią Taryba paskyrė kaip specialųjį komitetą derybų su Šveicarija klausimams. Buvo deramai atsižvelgta į 2023 m. spalio 4 d. Europos Parlamento rezoliuciją ir pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 218 straipsnio 10 dalį Komisija nuolat tinkamai informavo Europos Parlamentą apie derybų procesą.

Po devynis mėnesius trukusių intensyvių derybų Komisijos Pirmininkė U. von der Leyen ir Prezidentė P. Amherd 2024 m. gruodžio 20 d. paskelbė, kad diskusijos dėl visų plataus priemonių rinkinio elementų sėkmingai užbaigtos. Tas platus priemonių rinkinys apima penkių susitarimų, kuriais Šveicarijai jau suteikiama galimybė patekti į ES vidaus rinką[5], atnaujinimą, naują susitarimą dėl maisto saugos, kuriuo bus sukurta bendra maisto saugos erdvė, apimanti visus maisto grandinės aspektus, naują susitarimą dėl sveikatos, leisiantį Šveicarijai dalyvauti ES mechanizmų ir organų, skirtų kovoti su didelėmis tarpvalstybinio pobūdžio grėsmėmis sveikatai, visų pirma Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro ir ankstyvojo įspėjimo ir reagavimo sistemos, veikloje, naują susitarimą dėl elektros energijos, suteiksiantį Šveicarijai galimybę dalyvauti ES elektros energijos vidaus rinkoje, naują susitarimą dėl Šveicarijos nuolatinio, teisingo, šalių partnerystės ir bendradarbiavimo lygį atitinkančio finansinio įnašo į ekonominę ir socialinę sanglaudą Sąjungoje ir naują susitarimą, sudarysiantį Šveicarijai sąlygas dalyvauti keliose Sąjungos programose, prie kurių gali prisijungti trečiosios valstybės, būtent programoje „Europos horizontas“, Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programoje, ITER / F4E (Branduolių sintezės energetikos vystymo bendrosios įmonės) veikloje, Skaitmeninės Europos programoje, programoje „Erasmus+“ ir programoje „ES – sveikatos labui“ (pastaroji papildys bendradarbiavimą, numatytą ES ir Šveicarijos susitarime dėl sveikatos, dėl kurio abi partnerės susiderėjo kaip dėl šio plataus priemonių rinkinio dalies). Be pirmiau išvardytų elementų, platus priemonių rinkinys apima ir atskirą protokolą dėl parlamentinio bendradarbiavimo.

Nors susitarimas dėl Šveicarijos dalyvavimo Sąjungos programose (Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimas dėl Šveicarijos Konfederacijos dalyvavimo Sąjungos programose (toliau – Susitarimas)) sudaro neatskiriamą platesnio priemonių rinkinio, dėl kurio abi partnerės susiderėjo 2024 m., dalį, Komisija nusprendė pasiūlymą dėl jo pasirašymo pateikti anksčiau, kad Susitarimą būtų galima pradėti laikinai taikyti nuo 2025 m. sausio 1 d. (jei jis pagal 18 straipsnyje nustatytą

[5] Susitarimo dėl oro transporto, Susitarimo dėl krovinių ir keleivių vežimo geležinkeliu ir keliais, Susitarimo dėl laisvo asmenų judėjimo, Susitarimo dėl atitikties įvertinimo abipusio pripažinimo ir Susitarimo dėl prekybos žemės ūkio produktais (visi jie buvo pasirašyti 1999 m. birželio 21 d.) (OL L 114, 2002 4 30, p. 1).

sąlygą bus pasirašytas iki 2025 m. lapkričio 15 d.). Tokiu atveju galės būti taikomos su skyrimo procedūromis, kuriomis įgyvendinami 2025 m. įsipareigojimų asignavimai, susijusios pereinamojo laikotarpio priemonės, kuriomis, derėdamasi dėl platesnio priemonių rinkinio, Komisija leido naudotis Šveicarijai. Atsižvelgiant į Šveicarijos dalyvavimo svarbą, laikinas šio Susitarimo taikymas atitinka ES interesus. Kartu jis nepažeidžia bendro sutarimo dokumente nustatyto ir Tarybos derybiniuose nurodymuose patvirtinto plataus priemonių rinkinio siekinio, nes Susitarimas dėl Šveicarijos dalyvavimo Sąjungos programose apima laikino galiojimo sąlygą, kuria numatyta, kad laikinas Susitarimo taikymas bus nutrauktas, jei Šveicarija iki 2028 m. pabaigos neužbaigs priemonių rinkiniui įsigalioti būtinų savo procedūrų. Be to, numatyta, kad Susitarimo sudarymas įeis į platesnį priemonių rinkinį, apimantį kitus svarbius susitarimus, dėl kurių derėtasi 2024 m. Tuo tikslu Komisija ketina pateikti atskirą pasiūlymą.

Atsižvelgiant į tai, kad Šveicarija taip pat dalyvaus Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programoje ir Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrosios įmonės veikloje, prie šio pasiūlymo pridedama Komisijos rekomendacija dėl Tarybos sprendimo, kuriuo patvirtinamas Susitarimo dėl Sąjungos programų sudarymas ir laikinas taikymas (kiek tai susiję su klausimais, patenkančiais į Euratomo sutarties taikymo sritį).

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Savo turiniu Susitarimas dėl Šveicarijos dalyvavimo Sąjungos programose yra panašus į kitus susitarimus, kuriuos Europos Sąjunga pastaraisiais metais sudarė su tokiais partneriais kaip Jungtinė Karalystė, Naujoji Zelandija ir Kanada, taigi jis dera su šios srities Sąjungos politika. Tačiau Susitarime yra ir tam tikrų konkrečių nuostatų, susijusių su tuo, kad jis yra įtrauktas į platų priemonių rinkinį ir sudaro neatskiriamą jo dalį, visų pirma nuostatų, kuriomis siekiama atsižvelgti į Šveicarijos dalyvavimo programoje „ES – sveikatos labui“ ir naujojo Europos Sąjungos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimo dėl sveikatos sąsają.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Į platų ES ir Šveicarijos susitarimų rinkinį įeinančiu Susitarimu visapusiškai paisoma Sutarčių ir išsaugomas Sąjungos teisinės tvarkos vientisumas ir autonomiškumas. Juo puoselėjamos Sąjungos vertybės, tikslai ir interesai ir užtikrinamas jos politikos ir veiksmų nuoseklumas, veiksmingumas ir tęstinumas.

Šveicarijos dalyvavimas Sąjungos programose visiškai atitiks pagrindinius aktus, kuriais nustatomos programos, ir galiojančias su finansų valdymu susijusias Sąjungos taisykles, pavyzdžiui, Finansinį reglamentą[6].

2. TEISINIS PAGRINDAS

Susitarimas, kuriuo nustatomos Šveicarijos dalyvavimo Sąjungos programose, veikloje arba jų dalyse, kuriose Šveicarija gali dalyvauti, taisyklės, apima įvairias SESV numatytas sritis, visų pirma mokslinių tyrimų ir inovacijų, švietimo, mokymo, jaunimo, sporto ir kultūros sritis, taip pat kitas bendro intereso, pavyzdžiui, skaitmeninės transformacijos ir su sveikata susijusių veiksmų, sritis. Derybos dėl Susitarimo buvo pradėtos ir užbaigtos tuo pat metu kaip ir derybos dėl plataus priemonių rinkinio. Susitarimas yra glaudžiai susijęs su kitais plataus priemonių rinkinio elementais. Šiuo atžvilgiu Susitarime numatyta, kad jis įsigalios, jei bus

[6] 2024 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2024/2509 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių (nauja redakcija) (OL L, 2024/2509, 2024 9 26, p. 1).

užbaigtos vidaus procedūros, būtinos įsigalioti trylikai kitų rinkinio priemonių. Susitarimas apima laikino galiojimo sąlygą, kuria numatyta, kad laikinas Susitarimo taikymas bus nutrauktas, jei Šveicarija iki 2028 m. pabaigos neužbaigs priemonių rinkiniui įsigalioti būtinų savo procedūrų. Susitarime taip pat yra nuostatų, kuriomis užtikrinama, kad Šveicarijos dalyvavimas Sąjungos veiksmų sveikatos srityje programoje būtų glaudžiai susijęs su Europos Sąjungos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimu dėl sveikatos. Be to, pagal Susitarimą galima imtis kompensacinių priemonių tuo atveju, jei nevykdomos Susitarime dėl Šveicarijos įnašo į sanglaudą nustatytos pareigos. Atsižvelgiant į tai, kad Susitarimas yra glaudžiai susijęs su kitais svarbiais platesnį priemonių rinkinį sudarančiais susitarimais, jis turėtų būti sudarytas kartu su jais kaip neatskiriama to rinkinio dalis.

Kadangi šiame Susitarime numatomas prisijungimas prie kelių Sąjungos programų ir jis įeina į platų susijusių susitarimų rinkinį, jo pagrindinį tikslą nusako teisinis pagrindas, kuriuo numatoma galimybė sukurti asociaciją, kad Sąjunga galėtų prisiimti įsipareigojimų visose srityse, kurioms taikomos Sutartys. Todėl tinkamas siūlomo Tarybos sprendimo dėl Susitarimo pasirašymo ir laikino taikymo, kiek tai susiję su klausimais, patenkančiais į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo taikymo sritį, materialinis teisinis pagrindas yra SESV 217 straipsnis. Šiuo atžvilgiu Susitarimą reikėtų atskirti nuo neseniai su Naująja Zelandija, Kanada ir Korėjos Respublika sudarytų susitarimų dėl šių šalių dalyvavimo Sąjungos programose ir jų prisijungimo prie programos „Europos horizontas“ – tie susitarimai dėl siauresnės jų taikymo srities buvo grindžiami SESV 212 straipsniu.

Procedūrinis teisinis pagrindas yra SESV 218 straipsnio 5 dalis kartu su SESV 218 straipsnio 8 dalies antra pastraipa, kurioje nustatyta, kad Taryba turi balsuoti vieningai.

Taigi, siūlomo Tarybos sprendimo teisinis pagrindas yra SESV 217 straipsnis kartu su SESV 218 straipsnio 5 dalimi ir SESV 218 straipsnio 8 dalies antra pastraipa.

Susitarimas apima ir Šveicarijos dalyvavimą pagal Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartį (toliau – Euratomo sutartis) vykdomoje veikloje, susijusioje su branduolių sinteze, branduolių dalijimusi ir mokymu. Susitarimo pasirašymui ir laikinam taikymui, kiek tai susiję su klausimais, patenkančiais į Euratomo sutarties taikymo sritį, taikoma kartu su šiuo pasiūlymu pagal atskirą procedūrą teikiama Rekomendacija dėl Tarybos sprendimo, kuriuo pritariama tam, kad Europos Komisija sudarytų Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Šveicarijos susitarimą dėl Šveicarijos Konfederacijos dalyvavimo Sąjungos programose.

3. *EX POST* VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Galiojančių teisės aktų *ex post* vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

Netaikoma.

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Netaikoma.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Netaikoma.

- **Poveikio vertinimas**

Netaikoma.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Netaikoma.

- **Pagrindinės teisės**

Netaikoma.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Susitarimas turės poveikį ES biudžetui, nes Šveicarija prisijungs prie programos „Europos horizontas“, Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programos, Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrosios įmonės veiklos, Skaitmeninės Europos programos, programos „Erasmus+“ ir programos „ES – sveikatos labui“. Susitarime nustatytos teisingos ir subalansuotos su Šveicarijos finansiniu įnašu į Sąjungos programas, kuriose ji dalyvautų, susijusios sąlygos ir numatytos tų programų valdymo administracinės išlaidos. Susitarimas apima abipusiškumo sąlygą, kuria užtikrinama, kad Sąjungoje įsisteigę teisės subjektai, kiek įmanoma, galėtų Šveicarijos vidaus teisės aktuose nustatytomis sąlygomis dalyvauti lygiavertėse Šveicarijos mokslinių tyrimų ir inovacijų programose.

Numatomas poveikis biudžetui nurodomas kartu su šiuo pasiūlymu pateikiamoje finansinėje teisės akto pasiūlymo pažymoje.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėsena, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Netaikoma.

- **Aiškinamieji dokumentai (direktyvoms)**

Netaikoma.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Susitarimu dėl dalyvavimo Sąjungos programose nustatoma teisinė Šveicarijos dalyvavimo Sąjungos programose sistema, kuria užtikrinama tinkama įnašų ir naudos pusiausvyra. Susitarimu taip pat užtikrinama, kad Šveicarijai nebūtų suteikti įgaliojimai priimti sprendimus dėl programų, kuriose ji dalyvauja.

Susitarimu nustatomos finansinių įnašų į atskiras programas ir tų programų administracinių išlaidų apskaičiavimo sąlygos ir garantuojamos Sąjungos teisės užtikrinti patikimą finansų valdymą ir apsaugoti savo finansinius interesus.

Susitarimu taip pat nustatomos kitos dalyvavimo Sąjungos programose sąlygos, kaip antai nuostatos dėl asmenų, dalyvaujančių įgyvendinant tas Sąjungos programas, judumo. Susitarimas apima Šveicarijos dalyvavimo Sąjungos programose sustabdymo ir Susitarimo nutraukimo sąlygas. Į jį taip pat įtrauktos nuostatos, kuriomis užtikrinama, kad tokie atvejai nedarytų poveikio teisiniams įsipareigojimams, dėl kurių susitarta su Šveicarijos subjektais.

Siekiant bendradarbiavimą srityse, kurias apima Susitarimas, pradėti nuo kiekvienai programai nustatytos datos, Susitarime numatoma jį atgaline data laikinai taikyti nuo 2025 m. sausio 1 d., jei jis bus pasirašytas iki 2025 m. lapkričio 15 d. Šveicarijos dalyvavimo programoje „ES – sveikatos labui“ pradžios data susiejama su Susitarimo dėl sveikatos įsigaliojimo data.

I protokolu reglamentuojamas Šveicarijos dalyvavimas programoje „Europos horizontas“ ir Skaitmeninės Europos programoje nuo 2025 m. sausio 1 d. ir programoje „Erasmus+“ nuo 2027 m. sausio 1 d. Šis protokolas taip pat aprėpia dalyvavimą Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programoje ir Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrosios įmonės (F4E) veikloje. Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programa yra į Euratomo sutarties taikymo sritį patenkantis klausimas. Todėl šiam klausimui taikoma kartu su šiuo pasiūlymu pagal atskirą procedūrą teikiama Rekomendacija dėl Tarybos sprendimo, kuriuo pritariama tam, kad Europos Komisija sudarytų Susitarimą, kiek tai susiję su klausimais, patenkančiais į Euratomo sutarties taikymo sritį.

„Europos horizontas“ (2021–2027 m.)[7] – pavyzdinė Sąjungos mokslinių tyrimų ir inovacijų programa. I protokole numatomas Šveicarijos prisijungimas prie visos šios programos. Programos I veiklos srities pagrindinis tikslas – stiprinti pačios ES mokslinę ir technologinę bazes, didinti Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų pajėgumus, skatinti žinių sklaidą joje ir pritraukti į ją talentų. II veiklos srities tikslas – spręsti pasaulinius uždavinius ir didinti Europos pramonės konkurencingumą, dažnai – įgyvendinant daugiadalykius arba tarpdalykinius projektus. III veiklos srities dėmesio centre – ES konkurencingumas ir inovaciniai pajėgumai. Šveicarija prisijungia ir prie programos dalių, kurių pagrindinis tikslas – didinti dalyvių skaičių ir stiprinti Europos mokslinių tyrimų erdvę.

Numatoma, kad 2027 m. sausio 1 d. Šveicarija prisijungs prie Sąjungos švietimo bei mokymo, jaunimo ir sporto programos „Erasmus+“. Šios programos tikslas – mokymosi visą gyvenimą priemonėmis remti žmonių edukacinį, profesinį ir asmeninį tobulėjimą švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto srityse Europoje ir už jos ribų. Ji apima veiksmus, sutelktus į judumą, organizacijų bendradarbiavimą ir politikos plėtojimą. Iš kitų Sąjungos programų ji išsiskiria tuo, kad didžioji jos biudžeto dalis yra valdoma pagal netiesioginio valdymo principą.

I protokole nustatomos konkrečios prisijungimo prie programos „Erasmus+“ sąlygos. Laikantis šios programos teisinio pagrindo[8], šios sąlygos apima nacionalinės institucijos paskyrimą, nacionalinės agentūros įsteigimą ir nepriklausomos audito įstaigos paskyrimą. Dalyvauti programoje Šveicarija galės su sąlyga, kad jos nacionalinės agentūros *ex ante* vertinimas bus teigiamas ir kad ji sumokės finansinį įnašą. Nukrypstant nuo šiame Susitarime nustatytų finansinių sąlygų ir tik 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos laikotarpiu Šveicarijos veiklos įnašas sudarys 70 proc. Susitarime apibrėžto įnašo rakto.

Šveicarija prisijungs prie beveik visų Skaitmeninės Europos programos[9] elementų, išskyrus 3 konkretų tikslą „Kibernetinis saugumas“ ir 6 konkretų tikslą „Puslaidininkiai“, nes prie šių tikslų įgyvendinimo jokia trečioji valstybė (išskyrus EEE narėmis esančias ELPA valstybes) prisijungti negali. Taigi Šveicarija prisijungs prie 1 konkretaus tikslo („Našioji kompiuterija“), 2 konkretaus tikslo („Dirbtinis intelektas“), 4 konkretaus tikslo („Aukšto lygio skaitmeniniai įgūdžiai“) ir 5 konkretaus tikslo („Skaitmeninio pajėgumo ir sąveikumo diegimas ir geriausias panaudojimas“) įgyvendinimo. Šveicarijos subjektai galės dalyvauti kvietimų teikti pasiūlymus procedūrose, kurių reikalavimus jie atitiks.

---

[7] 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/695, kuriuo sukuriama bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Europos horizontas“, nustatomos su ja susijusios dalyvavimo ir sklaidos taisyklės, (OL L 170, 2021 5 12, p. 1).

[8] 2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/817, kuriuo nustatoma Sąjungos švietimo bei mokymo, jaunimo ir sporto programa „Erasmus+“ ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1288/2013, (OL L 189, 2021 5 28, p. 1).

[9] 2021 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/694, kuriuo nustatoma Skaitmeninės Europos programa ir panaikinamas Sprendimas (ES) 2015/2240, (Tekstas svarbus EEE) (OL L 166, 2021 5 11, p. 1–34).

Tam tikri Skaitmeninės Europos programoje numatyti, visų pirma su 1 konkrečiu tikslu („Našioji kompiuterija“) ir 2 konkrečiu tikslu („Dirbtinis intelektas“) susiję veiksmai turi tiesioginį poveikį esminiams Sąjungos ir jos valstybių narių saugumo interesams. Todėl tiems veiksmams pagal Skaitmeninės Europos programos reglamento 12 straipsnio 6 dalį taikomi apribojimai – 2025–2027 m. darbo programoje yra nustatytos specialios dalyvavimo juose sąlygos.

Šiuo tikslu 2025 m. sausio 13 d. Šveicarijos institucijoms buvo išsiųstas klausimynas, kurį jos turi užpildyti. Įvertinusi Šveicarijos atsakymus Komisija nuspręs, ar šioje šalyje įsisteigę subjektai gali būti laikomi tinkamais dalyvauti atitinkamuose veiksmuose. Šis klausimynas iš esmės sutampa su 2024 m. gruodžio mėn. Šveicarijai pateiktu klausimynu, kurio tikslas – atlikti vertinimą pagal Reglamento (ES) 2021/695 22 straipsnio 5 dalį; pagrindinis skirtumas yra tai, kad minint abipusiškumo kriterijų dėmesys sutelkiamas į Skaitmeninės Europos programą, o į tiesioginėms užsienio investicijoms skirtą dalį įtraukta papildomų sektorinių aspektų.

II protokolu reglamentuojamas Šveicarijos dalyvavimas Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrosios įmonės veikloje. Kadangi šis klausimas patenka į Euratomo sutarties taikymo sritį, jam taikoma kartu su šiuo pasiūlymu pagal atskirą procedūrą teikiama Rekomendacija dėl Tarybos sprendimo, kuriuo pritariama tam, kad Europos Komisija sudarytų Susitarimą, kiek tai susiję su klausimais, patenkančiais į Euratomo sutarties taikymo sritį.

III protokole dėl Šveicarijos dalyvavimo programoje „ES – sveikatos labui“ nustatoma, kad Šveicarija gali kaip asocijuotoji šalis dalyvauti tam tikrose Reglamentu (ES) 2021/522 nustatytos programos „ES – sveikatos labui“ dalyse ir prie jų prisidėti. Tos dalys yra susijusios su pasirengimu krizėms, numatytu Europos Sąjungos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarime dėl sveikatos. III protokole nustatoma, kad programoje „ES – sveikatos labui“ Šveicarija dalyvaus nuo metų, einančių po Europos Sąjungos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimo dėl sveikatos įsigaliojimo, sausio 1 d. iki ankstesnės iš šių datų: programos „ES – sveikatos labui“ likusios trukmės pabaigos arba 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos pabaigos dienos.

Susitarimo tekstas pateikiamas Tarybai kartu su pasiūlymu dėl sprendimo dėl Susitarimo pasirašymo ir laikino taikymo.

Pagal Sutartis Komisija turi užtikrinti, kad Susitarimas būtų pasirašytas su sąlyga, kad jis bus sudarytas vėliau.

2025/0086 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimo dėl Šveicarijos Konfederacijos dalyvavimo Sąjungos programose pasirašymo Sąjungos vardu ir laikino taikymo

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 217 straipsnį kartu su 218 straipsnio 5 dalimi ir 218 straipsnio 8 dalies antra pastraipa,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

(1) 2024 m. kovo 12 d. Taryba suteikė Komisijai įgaliojimus pradėti derybas su Šveicarijos Konfederacija dėl plataus priemonių, susijusių su dvišaliais santykiais su Šveicarijos Konfederacija, rinkinio, apimančio institucinių ir su valstybės pagalba susijusių nuostatų įtraukimą į su vidaus rinka susijusių sričių Europos Sąjungos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimus ir, kai būtina, specialų tų susitarimų pritaikymą, taip pat susitarimą dėl Šveicarijos dalyvavimo Sąjungos programose ir susitarimą, kuriuo padedamas pagrindas Šveicarijai mokėti nuolatinį įnašą į regionų ekonominių ir socialinių skirtumų mažinimą[1]. Taryba taip pat įgaliojo Komisiją pradėti derybas su Šveicarijos Konfederacija dėl naujų elektros energijos, sveikatos ir maisto saugos sričių susitarimų, dėl Šveicarijos dalyvavimo Europos Sąjungos kosmoso programos agentūros ir Europos Sąjungos geležinkelių agentūros veikloje ir dėl Europos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimo dėl oro transporto dalinio pakeitimo siekiant numatyti kabotažo galimybę;

(2) Komisija Sąjungos vardu derėjosi dėl plataus susitarimų rinkinio, kurį sudaro Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimas dėl Šveicarijos Konfederacijos dalyvavimo Sąjungos programose (toliau – Susitarimas), taip pat protokolai dėl institucinių, su valstybės pagalba susijusių ir iš dalies keičiančių nuostatų įtraukimo į su vidaus rinka susijusių sričių, kuriose veikia Šveicarija, Europos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimus, Europos Sąjungos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimas dėl Šveicarijos reguliaraus finansinio įnašo į ekonominių ir socialinių skirtumų mažinimą Europos Sąjungoje, Europos Sąjungos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimas dėl sveikatos, Europos Sąjungos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimas dėl elektros energijos, Europos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimo dėl prekybos žemės ūkio produktais protokolas, kuriuo sukuriama bendra maisto saugos erdvė, ir Europos Sąjungos ir

[1] 2024 m. kovo 12 d. Tarybos sprendimas (ES, Euratomas) 2024/995, kuriuo suteikiami įgaliojimai pradėti derybas su Šveicarijos Konfederacija dėl institucinių nuostatų Europos Sąjungos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimuose, susijusiuose su vidaus rinka, dėl susitarimo dėl Šveicarijos Konfederacijos dalyvavimo Sąjungos programose ir dėl susitarimo, kuris sudaro pagrindą Sąjungos sanglaudai skirtam Šveicarijos Konfederacijos nuolatiniam įnašui, (OL L, 2024/995, 2024 3 26).

Šveicarijos Konfederacijos susitarimas dėl Šveicarijos Konfederacijos dalyvavimo Europos Sąjungos kosmoso programos agentūros veikloje sąlygų;

(3) Susitarimas, kuriuo nustatomos Šveicarijos dalyvavimo Sąjungos programose, veikloje ar paslaugose arba jų dalyse, kuriose Šveicarija gali dalyvauti, taisyklės, apima įvairias sritis, visų pirma mokslinių tyrimų ir inovacijų, branduolių sintezės ir dalijimosi, švietimo, mokymo, jaunimo, sporto ir kultūros sritis, taip pat kitas bendro intereso, pavyzdžiui, skaitmeninės transformacijos ir su sveikata susijusių veiksmų, sritis. Be to, Susitarimas yra glaudžiai susijęs su kitais plataus priemonių rinkinio elementais. Šiuo atžvilgiu Susitarime numatomas su Susitarimu dėl sveikatos glaudžiai susietas Šveicarijos dalyvavimas Sąjungos veiksmų sveikatos srityje programoje ir pagal Susitarimą galima imtis kompensacinių priemonių tuo atveju, jei nevykdomos Susitarime dėl Šveicarijos reguliaraus finansinio įnašo į ekonominių ir socialinių skirtumų mažinimą Europos Sąjungoje nustatytos pareigos;

(4) derybos dėl Susitarimo buvo pradėtos ir užbaigtos tuo pat metu kaip ir derybos dėl plataus priemonių rinkinio. Susitarimo 17 straipsniu jo įsigaliojimas susiejamas su keleto į rinkinį įeinančių priemonių įsigaliojimu. Susitarime taip pat numatomas laikinas taikymas, tačiau nustatoma, kad, Šveicarijai neužbaigus Susitarimo 17 straipsnyje nurodytoms priemonėms įsigalioti būtinų savo vidaus procedūrų, laikinas taikymas ne vėliau kaip 2028 m. gruodžio 31 d. nutraukiamas. Susitarimas turi būti sudarytas kartu su kitais plataus priemonių rinkinio dokumentais kaip neatskiriama to rinkinio dalis. Todėl sprendimas dėl Susitarimo pasirašymo turėtų būti grindžiamas teisiniu pagrindu, kuriuo numatoma galimybė sukurti asociaciją, kad Sąjunga galėtų prisiimti įsipareigojimų visose srityse, kurioms taikomos Sutartys;

(5) kiek tai susiję su klausimais, patenkančiais į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo taikymo sritį, Susitarimas turėtų būti Sąjungos vardu pasirašytas su sąlyga, kad jis bus sudarytas vėliau;

(6) siekiant išplėsti Susitarimo šalių bendradarbiavimą, jame numatoma, kad jos, laikydamosi atitinkamų savo vidaus procedūrų ir teisės aktų, jį laikinai taiko nuo 2025 m. sausio 1 d., nebent Susitarimas būtų pasirašytas po 2025 m. lapkričio 15 d. – tokiu atveju jos jį laikinai taiko nuo 2026 m. sausio 1 d.;

(7) todėl Sąjunga turėtų laikinai taikyti Susitarimą, kiek tai susiję su klausimais, patenkančiais į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo taikymo sritį;

(8) Susitarimo 18 straipsnyje nustatoma, kad, Šveicarijai iki 2028 m. gruodžio 31 d. neužbaigus Susitarimo 17 straipsnyje nurodytoms priemonėms įsigalioti būtinų savo vidaus procedūrų, laikinas taikymas ne vėliau nei tą dieną nutraukiamas;

(9) Susitarimo pasirašymui ir laikinam taikymui, kiek tai susiję su klausimais, patenkančiais į Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties taikymo sritį, taikoma atskira toje Sutartyje nustatyta procedūra,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Įgaliojama, kiek tai susiję su klausimais, nepatenkančiais į Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties (toliau – Euratomo sutartis) taikymo sritį, Sąjungos vardu pasirašyti Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Šveicarijos

Konfederacijos susitarimą dėl Šveicarijos Konfederacijos dalyvavimo Sąjungos programose (toliau – Susitarimas), su sąlyga, kad tas Susitarimas bus sudarytas[2].

2 straipsnis

Laikantis abipusiškumo principo, Susitarimas, kiek tai susiję su klausimais, nepatenkančiais į Euratomo sutarties taikymo sritį, laikinai taikomas pagal jo 18 straipsnį[3].

3 straipsnis

Šis sprendimas įsigalioja jo priėmimo dieną.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė

[2] Susitarimo tekstas skelbiamas OL L […].

[3] Data, nuo kurios Susitarimas bus laikinai taikomas, bus paskelbta *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

TEISĖS AKTO PASIŪLYMO FINANSINIO POVEIKIO IR SKAITMENINIŲ ASPEKTŲ PAŽYMA

PAJAMOS (PASIŪLYMAMS, KURIE DARO POVEIKĮ BIUDŽETO PAJAMOMS)

1. PASIŪLYMO PAVADINIMAS

Pasiūlymas dėl Tarybos sprendimo dėl Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimo dėl Šveicarijos Konfederacijos dalyvavimo Sąjungos programose (programoje „Europos horizontas“, programoje „Erasmus+“, programoje „ES – sveikatos labui“[1] ir Skaitmeninės Europos programoje) pasirašymo Sąjungos vardu ir laikino taikymo

2. BIUDŽETO EILUTĖS

Programa „Europos horizontas“

Pajamų eilutė (skyrius / straipsnis / punktas): 6 0 1 0 – programa „Europos horizontas“. Asignuotosios pajamos

Atitinkamų metų biudžete numatyta suma:

Pajamos bus priskiriamos prie šios išlaidų eilutės (skyriaus / straipsnio / punkto):

viso 01 01 01 straipsnio (01 01 01 01, 01 01 01 02, 01 01 01 03, 01 01 01 11, 01 01 01 12, 01 01 01 13, 01 01 01 71, 01 01 01 72, 01 01 01 73, 01 01 01 74, 01 01 01 76);

viso 01 02 01 straipsnio (01 02 01 01, 01 02 01 02, 01 02 01 03);

viso 01 02 02 straipsnio (01 02 02 10, 01 02 02 11, 01 02 02 12, 01 02 02 20, 01 02 02 30, 01 02 02 31, 01 02 02 40, 01 02 02 41, 01 02 02 42, 01 02 02 43, 01 02 02 50, 01 02 02 51, 01 02 02 52, 01 02 02 53, 01 02 02 54, 01 02 02 60, 01 02 02 61, 01 02 02 70);

viso 01 02 03 straipsnio (01 02 03 01, 01 02 03 02, 01 02 03 03);

viso 01 02 04 straipsnio (01 02 04 01, 01 02 04 02);

01 02 05 straipsnio;

20 XX biudžeto eilutės „Europos Komisijos administracinės išlaidos“.

Programa „Erasmus+“

Pajamų eilutė (skyrius / straipsnis / punktas): 6 0 1 0 – programa „Erasmus+“. Asignuotosios pajamos.

Atitinkamų metų biudžete numatyta suma:

Pajamos bus priskiriamos prie šios išlaidų eilutės (skyriaus / straipsnio / punkto):

viso straipsnio;

[1] III protokole dėl Šveicarijos dalyvavimo programoje „ES – sveikatos labui“ nustatoma, kad Šveicarija gali kaip asocijuotoji šalis dalyvauti tam tikrose Reglamentu (ES) 2021/522 nustatytos programos „ES – sveikatos labui“ dalyse ir prie jų prisidėti. Tos dalys yra susijusios su pasirengimu krizėms, numatytu Europos Sąjungos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarime dėl sveikatos.

„Erasmus+“ (2-os išlaidų kategorijos: 07.030101, 07.030102, 07.0302, 07.0303, 07.010201.xx, 07.010275);

„Erasmus+“ (6-os išlaidų kategorijos: 15.020102, 14.020150, 14.010175, 15.010175);

20 XX biudžeto eilutės „Europos Komisijos administracinės išlaidos“.

Programa „ES – sveikatos labui“

6 antraštinė dalis „Su Sąjungos politika susijusios pajamos, įnašai ir grąžinamosios išmokos“, 6 1 skyrius „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“, 6 1 1 straipsnis „Ekonomikos gaivinimas ir atsparumo didinimas“ ir 6113 punktas „Programa „ES – sveikatos labui“. Asignuotosios pajamos“

Pajamos bus priskiriamos prie šių išlaidų eilučių:

Biudžeto eilutė	**Pavadinimas**
06 01 05 73 – 2b išlaidų kategorija	Europos sveikatos ir skaitmeninės ekonomikos vykdomoji įstaiga. Įnašas pagal programą „ES – sveikatos labui“
06 01 05 01 – 2b išlaidų kategorija	Programos „ES – sveikatos labui“ rėmimo išlaidos
06 06 01 – 2b išlaidų kategorija	Programa „ES – sveikatos labui“
20 02 01 01 – 7 išlaidų kategorija	Sutartininkai
20 04 01 – 7 išlaidų kategorija	Informacinės sistemos

Skaitmeninės Europos programa

Pajamų eilutė (skyrius / straipsnis / punktas): 6 0 2 2 – Skaitmeninės Europos programa. Asignuotosios pajamos

Atitinkamų metų biudžete numatyta suma: 19 296 000

Pajamos bus priskiriamos prie šios išlaidų eilutės (skyriaus / straipsnio / punkto):

02 01 30 01	Skaitmeninės Europos programos rėmimo išlaidos
02 01 30 73	Europos sveikatos ir skaitmeninės ekonomikos vykdomoji įstaiga. Įnašas pagal Skaitmeninės Europos programą
02 04 02 10	Skaitmeninės Europos programa. Našioji kompiuterija

02 04 03 00	Skaitmeninės Europos programa. Dirbtinis intelektas
02 04 04 00	Skaitmeninės Europos programa. Įgūdžiai
02 04 05 01	Skaitmeninės Europos programa. Diegimas
02 04 05 02	Skaitmeninės Europos programa. Diegimas / sąveikumas
20.XX biudžeto eilutė	Europos Komisijos administracinės išlaidos

3. FINANSINIS POVEIKIS[2]

☐ Pasiūlymas finansinio poveikio neturi.

☐ Pasiūlymas neturi finansinio poveikio išlaidoms, bet turi finansinį poveikį pajamoms.

☑ Pasiūlymas turi finansinį poveikį asignuotosioms pajamoms.

[2] Visi šiame skirsnyje nurodyti 2026 ir 2027 m. skaičiai yra orientaciniai ir atitinka naujausius turimus įverčius.

Poveikis yra toks:

Programa „Europos horizontas“

(mln. EUR, tūkstantųjų tikslumu)

Pajamų eilutė	Poveikis pajamoms	XX mėnesių laikotarpis, prasidedantis mmmm mm dd *(jei taikytina)*	N metai (2025)
6 0 1 0	1 934,043	36 mėnesių laikotarpis, prasidedantis 2025 01 01	636,724

Padėtis pradėjus taikyti priemonę			
Pajamų eilutė	2025	2026	2027
6 0 1 0	636,724	640,836	656,483

Išlaidų eilutė	2025	2026	2027
01 01 01, 01 02 01, 01 02 02, 01 02 03, 01 02 04, 01 02 05 straipsniai	621,194	622,171	631,234
20 XX	15,530	18,665	25,249

Programa „Erasmus+“

(mln. EUR, tūkstantųjų tikslumu)

Pajamų eilutė	Poveikis pajamoms	XX mėnesių laikotarpis, prasidedantis mmmm mm dd *(jei taikytina)*	N metai (2027)
6 0 1 0	181,1	12 mėnesių laikotarpis, prasidedantis 2027 01 01	181,1

Pajamų eilutė	2027
6 0 1 0	181,1

Išlaidų eilutė	2027

Straipsniai: 07.030101, 07.030102, 07.0302, 07.0303, 07.010201, 07.010275.	174,1
20 XX	7,0

Programa „ES – sveikatos labui“

(mln. EUR, dešimtųjų tikslumu)

Pajamų eilutė	Poveikis pajamoms[3]	24 mėnesių laikotarpis, prasidedantis 2026 01 01	N metai
6113 straipsnis	47,738[4]	2026 01 01[5]	2027 12 31

Pajamų eilutė	2026[6]	2027
6113 straipsnis	23,869	23,869

(mln. EUR, dešimtųjų tikslumu)

Išlaidų eilutė	Pavadinimas	2026 m. asignavimai
06 01 05 73	Europos sveikatos ir skaitmeninės ekonomikos vykdomoji įstaiga. Įnašas pagal programą „ES – sveikatos labui“	0,684
06 01 05 01	Programos „ES – sveikatos labui“ rėmimo išlaidos	0,292
06 06 01 straipsniai	Programa „ES – sveikatos labui“	22,425
20 02 01 01	Sutartininkai	0,234
20 04 01 straipsniai	Informacinės sistemos	0,234

3 Suma apskaičiuota remiantis 4 skirsnyje nustatyta formule arba metodu.

4 Bendra suma šiek tiek skiriasi nuo toliau pateiktoje lentelėje nurodytos bendros sumos dėl to, kad metinės sumos suapvalinamos iki dešimtųjų.

5 Programoje „ES – sveikatos labui“ Šveicarija dalyvaus nuo metų, einančių po Europos Sąjungos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimo dėl sveikatos įsigaliojimo, sausio 1 d. iki ankstesnės iš šių datų: programos „ES – sveikatos labui“ likusios trukmės pabaigos arba 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos pabaigos dienos.

6 Suma nurodoma atsižvelgiant į programos „ES – sveikatos labui“ 2024 m. darbo programoje numatytą pasirengimo krizėms finansinį paketą.

Skaitmeninės Europos programa

(mln. EUR, tūkstantųjų tikslumu)

Pajamų eilutė	Poveikis pajamoms	XX mėnesių laikotarpis, prasidedantis mmmm mm dd *(jei taikytina)*	N metai (2025)
6 0 2 2	59,875	36 mėnesių laikotarpis, prasidedantis 2025 01 01	19,296

Padėtis pradėjus taikyti priemonę			
Pajamų eilutė	2025	2026	2027
6 0 2 2	19,296	18,793	21,786

Išlaidų eilutė	2025	2026	2027
Straipsniai: 02 01 30 02 04 02 02 04 03 02 04 04 02 04 05	18,826	18,245	20,948
20 XX	0,470	0,548	0,838

4. KOVOS SU SUKČIAVIMU PRIEMONĖS

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 325 straipsnyje reikalaujama, kad Komisija kovotų su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu ir kitokia neteisėta veikla. Todėl vykdydamos kasdienę veiklą, kuriai naudojami ištekliai, visos Komisijos tarnybos privalo imtis sukčiavimo prevencijos ir nustatymo priemonių.

Sukčiavimas ES lėšomis ir su jomis susiję pažeidimai itin neigiamai veikia Komisijos reputaciją ir įvairių sričių ES politikos įgyvendinimą. 2019 m. balandžio 29 d. buvo priimta 2011 m. strategiją pakeitusi dabartinė Komisijos kovos su sukčiavimu strategija (COM(2019) 196). Tai – politikos dokumentas, kuriame atsižvelgiant į 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą nustatomi Komisijos kovos su sukčiavimu prioritetai. Pagrindiniai 2019 m. Komisijos kovos su sukčiavimu strategijos tikslai yra 1) „[t]oliau stengtis geriau suprasti ES biudžetui interesams kenkiančio sukčiavimo būdus, sukčiautojų profilį ir su tokiu sukčiavimu susijusias sistemines pažeidžiamas sritis“ (duomenų rinkimas ir analizė) ir 2) „[o]ptimizuoti kovos su sukčiavimu koordinavimą, šios srities bendradarbiavimą ir darbo srautus, ypač tarp Komisijos tarnybų ir vykdomųjų įstaigų“ (koordinavimas, bendradarbiavimas ir procesai). Prie strategijos pridėtas veiksmų planas 2023 m. liepos mėn. buvo persvarstytas. Persvarstytu, kaip ir ankstesniuoju, planu siekiama

sustiprinti visas kovos su sukčiavimu ciklo dalis: prevenciją, nustatymą, tyrimą ir ištaisymą.

2019 m. Komisijos kovos su sukčiavimu strategijos pagrindiniai principai ir tiksliniai standartai yra:

- visiškas sukčiavimo netoleravimas;
- kova su sukčiavimu – neatskiriama vidaus kontrolės dalis;
- kontrolės išlaidų efektyvumas;
- ES darbuotojų profesinis sąžiningumas ir kompetencija;
- ES lėšų naudojimo skaidrumas;
- sukčiavimo prevencija, ypač užtikrinant didesnį lėšų naudojimo programų atsparumą sukčiavimui;
- pajėgumas vykdyti veiksmingus tyrimus ir laiku keistis informacija;
- operatyvios taisomosios priemonės (įskaitant sukčiaujant gautų lėšų susigrąžinimą bei teisines ir (arba) administracines sankcijas);
- glaudus vidaus ir išorės subjektų bendradarbiavimas, ypač tarp ES ir atsakingų nacionalinių institucijų ir tarp visų atitinkamų ES institucijų ir įstaigų padalinių;
- veiksminga informacijos apie kovą su sukčiavimu sklaida organizacijos viduje ir už jos ribų.

Susitarimo 11–14 straipsniuose pateikiamos išsamios patikimo finansų valdymo nuostatos, apimančios ir kovos su sukčiavimu priemones. Šios priemonės turi būti taikomos horizontaliai, siekiant užtikrinti ES finansinių interesų apsaugą įgyvendinant visas Sąjungos programas ar veiklą, kurios bus nurodytos būsimuose Jungtinio komiteto pagal Susitarimą galimuose priimti protokoluose dėl Šveicarijos Konfederacijos prisijungimo prie tam tikrų Sąjungos programų ar veiklos. Jos taikytinos ir protokolams, nes protokolai ir priedai yra neatskiriama Susitarimo dalis.

Susitarimo 11 ir 12 straipsniais visų pirma nustatomi reikiami elementai bei procesai ir sudaromos sąlygos įstaigoms (Europos Komisijai arba kitiems jos įgaliotiems subjektams, įskaitant Europos kovos su sukčiavimu tarnybą (OLAF), Europos Audito Rūmams ir Europos prokuratūrai) nepriekaištingai atlikti savo užduotis, kad būtų apsaugoti ES finansiniai interesai. Įgyvendinant visas Susitarimo protokoluose nurodytas programas ar veiklą, taikomas tas pats principas: ES finansiniai interesai turi būti saugomi proporcingomis priemonėmis, įskaitant priemones, susijusias su pažeidimų, be kita ko, sukčiavimo, prevencija, nustatymu, ištaisymu ir tyrimu, prarastų, neteisingai išmokėtų ar netinkamai panaudotų lėšų susigrąžinimu ir, kai tinkama, administracinių nuobaudų skyrimu.

Pagal Finansinį reglamentą bet kuris Sąjungos lėšas gaunantis asmuo arba subjektas turi visapusiškai bendradarbiauti Sąjungos finansinių interesų apsaugos klausimu, suteikti Komisijai, OLAF ir Europos Audito Rūmams būtinas teises ir prieigą ir užtikrinti, kad visi Sąjungos lėšų naudojimo procese dalyvaujantys tretieji asmenys suteiktų lygiavertes teises. Kaip aiškiai numatyta Susitarimo 11 straipsnio 4 dalyje, peržiūros ir auditai gali būti atliekami ir po protokolo taikymo sustabdymo, Susitarimo taikymo pabaigos ar Susitarimo nutraukimo.

Susitarimu užtikrinama, kad OLAF galėtų pagal atitinkamą finansavimo susitarimą ir kitą taikytiną sutartį juose numatytu mastu Šveicarijos Konfederacijos teritorijoje

atlikti Šveicarijos subjekto, kuris yra atitinkamo finansavimo susitarimo šalis arba finansavimo susitarimą pagal sutartį įgyvendinantis trečiasis asmuo, administracinius tyrimus, įskaitant patikras ir inspektavimus vietoje. Atlikdamos savo pareigas Šveicarijos Konfederacijos teritorijoje, Europos Komisija ir OLAF veikia laikydamosi Šveicarijos teisės.

Peržiūras ir auditą gali atlikti Sąjungos, visų pirma Europos Komisijos ir Europos Audito Rūmų, pareigūnai arba kiti Europos Komisijos įgalioti asmenys. Atlikdami savo pareigas Šveicarijos Konfederacijos teritorijoje, Europos Komisija ar jos įgalioti asmenys veikia laikydamiesi Šveicarijos teisės.

Šveicarijos valdžios institucijos, laikydamosi taikytinų tarptautinio bendradarbiavimo priemonių, bendradarbiauja su Sąjungos arba valstybių narių institucijomis, kurių kompetencijai priklauso tirti Sąjungos finansiniams interesams kenkiančias nusikalstamas veikas ir traukti už jas baudžiamojon atsakomybėn, be kita ko, perduoti teisti įtariamus tų nusikalstamų veikų vykdytojus ir jų bendrininkus. Pagal taikytinas tarptautinio bendradarbiavimo priemones teikiami prašymai atitinkamais atvejais gali apimti prašymus, susijusius su Europos prokuratūros atliekamais tyrimais ar baudžiamuoju persekiojimu. Tai sudaro sąlygas bendradarbiauti su Europos prokuratūra, kaip numatyta 2017 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis.

Be to, Susitarime nustatomas veiksmingas Komisijos sprendimų vykdymo užtikrinimo Šveicarijos Konfederacijos teritorijoje mechanizmas.

5. KITOS PASTABOS

Šveicarijos Konfederacijos finansinio įnašo į įvairias Sąjungos programas apskaičiavimo metodas nustatomas Susitarimo 7 straipsnyje „Finansinės sąlygos“, kurį papildo Susitarimo 8 ir 9 straipsniai ir I priedas, kuriame išdėstytos finansinio įgyvendinimo nuostatos.

Dėl programos „ES – sveikatos labui“ pažymėtina, kad numatomas asocijuotosios šalies įnašo paskirstymas į skirtingas programos biudžeto eilutes yra grindžiamas kiekvienos biudžeto eilutės santykine dalimi, kurią ji sudaro ES biudžete numatytame programos biudžete (2021–2027 m. finansinio programavimo laikotarpio C1 asignavimai, įskaitant papildomą iš baudų numatomą gauti sumą, žr. daugiametės finansinės programos 5 straipsnį). Orientacinė asocijuotosios šalies įnašo suma bus naudojama ir decentralizuotoms administracinėms išlaidoms (išlaidoms išorės darbuotojams ir (arba) kitoms valdymo išlaidoms) padengti.